

בוא א מיי פכ"ט מהלכות
שבת הלכה יג פג
עשין סט טור ש"ע אורח
חיים סימן רעא ע"ף 1:

רבינו הגנאל

גמרו, כוס ראשון אומר
עליו ברכת המזון והשני
מקדש עליו. ואמרין,
ונמנינו כלה בחד כסא.
ודחינו לפי שאין אומרים
מאי טעמא לפי שאין
עושין מצות חבילות
חבילות. ולא והתניא
הנכנס לביתו במוצאי שבת
מבדל על היין ועל המאור
ועל הבשמים ואח"כ אומר
הברלה. ואם אין לו אלא
כוס אחד מניחו לאחר
המזון ומשילשן כולן
אחוריו. הנה אומר שתי
קדושות על כוס אחד.
ושנין לית ליה שני. והא
י"ט אחר שבת דאית ליה
דקנתו רב יקני"ה, ודחינו
מדלא אמר רב זמן. ש"מ
דהאי יום טוב אחר שבת
של פסח עסקינן דלית ליה
יין. דכל דהוה ליה שתי.
והא אורי"ט ראשון דאית ליה
ואמר אביי יקני"ה ורבא
אמר יקני"ה. ופרקי כ
קאמרין שתי קדושות,
אבל קידושא ואברלתא
חדא קידושא היא. כלומר
ברכת [ה]מזון והקידוש
של יום שתי קדושות הן
ומאי שנא. ופרוש קידוש
היום והבלה תירוייהו
קודם אכילה הן, קידוש
וברכת המזון, הקידוש
קודם אכילה, וברכת המזון
אחר הסעודה, לפיכך שתי
קדושות הן.

ה"ג ראשון אומר עליו ברכת המזון. להפסיק והשני אומר עליו
קידוש היום סמוך לסעודה שבת ולגירסא זו אחי
ספיר הא דמשמע לעיל (ד' ק: וס) דמפסיק לר' יהודה בעיקרת
שלחן קודם קידוש לפי שהיו רגילין לעקור שלחן ברכת המזון
אבל ספרים דגרי ראשון אומר עליו
קידוש היום וטעמא שאינו יכול לטעום
מכוס ברהמ"ז בלא קידוש קשה מנא
ליה לעיל דמפסיקין לרבי יהודה
בעיקרת שלחן קודם קידוש. א והא
דקמי בתוספת' דברכות אורחין שהיו
מסובין אלל בעל הבית וקדש עליהן
היום עקרו עם חשיכה לבית המדרש
מזרו ומנוגו להם את הכוס אומר עליו
קידוש דברי רבי יהודה וברכת המזון
לא מוכרי כלל. היינו משום דמתחלה
עשו ברהמ"ז קודם יציאתם לעשות
הפסק בין סעודת חול לסעודת שבת
ולכן נמי עשו עקירה לבית המדרש:
וְיִמְרִינְהוּ לתרוייהו אחד כסא.
לר' יוסי פריך כיון דתרוייהו אסעודת
שבת קאתו כדפרישית לעיל (ד' ק: ו)
דחך סעודה עולה לו לסעודת שבת.
הוה ליה למימר תרוייהו אחד כסא
אבל לר' יהודה לא פריך כיון דברכת
המזון אסעודת חול וקידוש על סעודה
הבאה אין לומר שניהם על כוס אחד:
שְׁאִין אומרי' שתי קדושות על כוס
אחד. ויש נוהגין בחפזה מטעם זה
שלא לומר שבת ברכות על כוס ברכת

היום כלומר שתי מצות: **חבילות חבילות**. דמיחזי עליה כמשי: **מבדל**
על היין. תחלה לפי שהוא תדיר ומדיר קודם: **על המאור ועל**
הבשמים. כג"ש מוקמינן לה במסכת ברכות בפרק אלו דברים
(ד' ק: ו). דלמר מאור ברישא ואחר כך בשמים והבדלה לבסוף לפי
משלשן. לשון שלשלת שמחברס יחד עם ברכת המזון. אלמלא אמרינן
שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברכת המזון: [ואין לו שאני]. לית
ליה לין לשני כוסות ואין בדאית ליה עסקינן: **אחר העצם**. מולאי
השבת: **דאית ליה וקאמר רב יקני"ה**. קס"ד ב"ט הראשון של פסח
שחל להיות אחר השבת עסקינן דאית ליה כוסות הרבה דתנן לעיל
(ד' ט: ו) אפילו עני שזישראל לא יפחתו לו מ' כוסות ואמר רב
יקני"ה אלמלא קידוש והבדלה על כוס אחד מני אומר: **ומשני מדלא**
אמר רב יקני"ה אלמלא בשביעי של פסח עסקינן. דשמא עני הוא ואין
לו אלא כוס אחד. וטעמיה דרב לקמיה אפרשנו במקומו וכן דרבא
ולאצבי"ה: **והא יו"ט ראשון דאית ליה**. דלפי עני שזישראל לא יפחתו
לו מ' כוסות: **קידושא והבדלה חדא מולמא היא**. תרוייהו
משום קדושת ימים טובים נינהו ובהבדלה עלמא הוא מוכיר קדושת
יו"ט דהמבדיל בין קדש לקדש מבדל: **גופא יו"ט שחל להיות אחר**
השבת. כריך להבדיל ולקדש ומשמע שאם לא היה יום טוב לא
היו חולקין האמוראין הללו אלא כולי עלמא מודו יין מאור והבדלה
והשתא דאיכא קדושת היום ולפיכך כריך ליתן טעם לכל דבריהם
ולומר שהקידוש גורם לשנות את הסדר מכתובת שרגיל: **רב אמר יקני"ה**
ס"ל קדושת היום עדיפא מהבדלה אי נמי דכי מבדיל ברישא מיחזי
דחוי עליה קדושת היום כמשי ולפיכך יין קודם לקידוש כבית הלל
(ברכות ד' ק: ו) דמדיר ושאינו מדיר תדיר קודם ואחר הקידוש נר
והבדלה כשאר מולאי שבתות שהנר קודם להבדלה: **ושמואל אמר ינה"ק**.
שמואל סבירא ליה הבדלה קודם לקידוש כדמפרש טעמא לקמיה [קג]. משל
דברי יהושע בן חנניא למה הדבר דומה למלך שיצא ואפרכוס נכנס
מליון את המלך השבת להבדיל ואח"כ יוצאין לקראת אפרכוס לקראת
יו"ט לקדשו. ועל מלמיה דשמואל אמר לה צהדיא בברכות בירושלמי
באלו דברים: רבי חנינא אמר ינה"ק ואתי רבי חנינא בשמואל דא"ר
חנינא בשם שמואל משל למלך יוצא ושלטון נכנס מליון את המלך
ואח"כ מוכניסין את השלטון הלכך יין תחלה ואח"כ מאור ואח"כ הבדלה
דכיון דהבדלה קודם לקידוש יעשה כל סדר הבדלה כדון מולאי שבתות
דעלמא ואח"כ יקדש. ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים לפי שאין
מבדלין על הבשמים ביו"ט שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתירה כשבת:
ורבה

גמרו. סעודת: (ה) **אומר עליו כו'**. ר' יוסי קאמר לה: **משלשן**. עד
לאחר המזון. אלמלא אמרי' שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברמ"ז:
ואמר רב יקני"ה. כדמפרש בשביעי עסקינן ובשביעי ליכא זמן ומכל
מקום שמעינן מינה קידוש והבדלה על כוס אחד: **ומשנין מדלא**
קאמר זמן בשביעי של פסח עסקי'.
דשמא עני הוא ואין לו אלא כוס א':
והא יוס ראשון דאית ליה. דלפי עני
שזישראל לא יפחתו לו מ' כוסות א':
קידוש והבדלה חדא מולמא היא.
דתרוייהו משום קדושת יו"ט נינהו
ובהבדלה עלמא הוא מוכיר קדוש יו"ט
דהמבדיל בין קדש לקדש קא מבדל:
הכי

גמרו. סעודת: **כוס ראשון אומר**
עליו ברכת המזון כו'. ר' יוסי קאמר
לה ורבותא הוא שאינו כריך לקדש
מיד אלא יגמור סעודתו ויבדל ברכת
המזון ואח"כ יקדש. ומינה אם פרס
מפה וקידוש מודה רבי יוסי דכל שכן
דשפיר טפי דאי לא מימא הכי אלא
דוקא קאמר רבי יוסי ראשון מבדל
עליו ברהמ"ז אם כן שמואל דלמר
כמאן (לעיל ד' ק: ו): **ולמרינהו**
תרוייהו אחד כסא. קידוש היום וברכת
המזון. ולרבי יוסי קא פריך דאילו לרבי
יהודה כיון דמפסיקין וצריך עקירת
שלחן כריך שני כוסות: **שני קדושות**.
ברכת המזון קורא קדושה כקידוש

היום כלומר שתי מצות: **חבילות חבילות**. דמיחזי עליה כמשי: **מבדל**
על היין. תחלה לפי שהוא תדיר ומדיר קודם: **על המאור ועל**
הבשמים. כג"ש מוקמינן לה במסכת ברכות בפרק אלו דברים
(ד' ק: ו). דלמר מאור ברישא ואחר כך בשמים והבדלה לבסוף לפי
משלשן. לשון שלשלת שמחברס יחד עם ברכת המזון. אלמלא אמרינן
שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברכת המזון: [ואין לו שאני]. לית
ליה לין לשני כוסות ואין בדאית ליה עסקינן: **אחר העצם**. מולאי
השבת: **דאית ליה וקאמר רב יקני"ה**. קס"ד ב"ט הראשון של פסח
שחל להיות אחר השבת עסקינן דאית ליה כוסות הרבה דתנן לעיל
(ד' ט: ו) אפילו עני שזישראל לא יפחתו לו מ' כוסות ואמר רב
יקני"ה אלמלא קידוש והבדלה על כוס אחד מני אומר: **ומשני מדלא**
אמר רב יקני"ה אלמלא בשביעי של פסח עסקינן. דשמא עני הוא ואין
לו אלא כוס אחד. וטעמיה דרב לקמיה אפרשנו במקומו וכן דרבא
ולאצבי"ה: **והא יו"ט ראשון דאית ליה**. דלפי עני שזישראל לא יפחתו
לו מ' כוסות: **קידושא והבדלה חדא מולמא היא**. תרוייהו
משום קדושת ימים טובים נינהו ובהבדלה עלמא הוא מוכיר קדושת
יו"ט דהמבדיל בין קדש לקדש מבדל: **גופא יו"ט שחל להיות אחר**
השבת. כריך להבדיל ולקדש ומשמע שאם לא היה יום טוב לא
היו חולקין האמוראין הללו אלא כולי עלמא מודו יין מאור והבדלה
והשתא דאיכא קדושת היום ולפיכך כריך ליתן טעם לכל דבריהם
ולומר שהקידוש גורם לשנות את הסדר מכתובת שרגיל: **רב אמר יקני"ה**
ס"ל קדושת היום עדיפא מהבדלה אי נמי דכי מבדיל ברישא מיחזי
דחוי עליה קדושת היום כמשי ולפיכך יין קודם לקידוש כבית הלל
(ברכות ד' ק: ו) דמדיר ושאינו מדיר תדיר קודם ואחר הקידוש נר
והבדלה כשאר מולאי שבתות שהנר קודם להבדלה: **ושמואל אמר ינה"ק**.
שמואל סבירא ליה הבדלה קודם לקידוש כדמפרש טעמא לקמיה [קג]. משל
דברי יהושע בן חנניא למה הדבר דומה למלך שיצא ואפרכוס נכנס
מליון את המלך השבת להבדיל ואח"כ יוצאין לקראת אפרכוס לקראת
יו"ט לקדשו. ועל מלמיה דשמואל אמר לה צהדיא בברכות בירושלמי
באלו דברים: רבי חנינא אמר ינה"ק ואתי רבי חנינא בשמואל דא"ר
חנינא בשם שמואל משל למלך יוצא ושלטון נכנס מליון את המלך
ואח"כ מוכניסין את השלטון הלכך יין תחלה ואח"כ מאור ואח"כ הבדלה
דכיון דהבדלה קודם לקידוש יעשה כל סדר הבדלה כדון מולאי שבתות
דעלמא ואח"כ יקדש. ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים לפי שאין
מבדלין על הבשמים ביו"ט שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתירה כשבת:
ורבה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גמרו
סעודתו כוס ראשון אומר
עליו כו' וזהו ה"א:
(ב) תוס' ד"ה מניחו וכו'
כשמואל. ל"ב לעיל ד'
ק' סוף פ"ה (א) בא"ד
מוקי על פסוקו. ל"ב
במלת ד' ק"ו:

מוסף רש"י

שאין עושין מצות
חבילות חבילות. שגלה
כמי שהיו עליו למשאו
ומימר לפרק משאו (טו)
והמשלשן. לשון
שלשלת כלומר סודין לאחר
המזון (ברכות ב.ב).

מוסף תוספות

א. אנה הוכרח עקירת
שולחן קודם שבת בהך
ברייתא. מוס' הראש'.
ב. בשמע. דקידוש
ברישא. אין הוכחה משם
כלל ד... ג. וצריכין
לומר רצה והחליצו. מוס'
ד' ואומרים עליו
שש ברכות. יטע"ב.
ה. לן בתענית לפי
שלא היה לו יין ולא רצה
לטעום קודם הבדלה. מוס'
ו. ואמימר רבת
טרות משום דלא הוה ליה
חמרא כלל וכיון שלא היה
מקיים מצות הבדלה כלל
לא רצה לאכול. מוס' י"ד
מהדורה משנה. וע"ע מוס'
י"ט. ו. כדאמרין הייב
לשמח את ביתו ברגל
ובמה שמפחן אנשים בייך.
מוס' הראש'. ה. דשעון
כוס כיון ברכת הבדלה
וברכת חתנים דתקנו לומר
ברכת היין תחילה. שס.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קג.

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פ"ט מהל
שבת הלכה כב סג
עשין כט טו"ע א"ח
סומן מעג סעף א:
י"ב מ"י שס הלכה י' וכד
וסמג שס טו"ע א"ח
ס"י רלו סעף א ג:
ג [טו"ע א"ח ס"י קעט
סע"י 17:]

רבינו חננאל

ואסיקנא דים טוב שחל
להיות אחר השבת הלכתא
כרבא דאמר יקנה"ז. אמר
רב יהודה לא נחלקו
ב"ש ובי"ה על המזון
שהוא בתחלה ועל הבלדה
שהיא בסוף, לא נחלקו
אלא על המאור ועל
הבשמים, שב"ש אומרים
מאור ואחר כך בשמים,
ובי"ה אומרים בשמים
ואחר כך מאור. אמר ר' יוחנן
נהגו העם כבי"ה
אליבא דר' יהודה דבשמים
כרובא דרב חננאל תלמידי
דרב הווי יתבי בסעודתא

(א) נכרות נב; (ב) שס
נא; (ג) [נכרות נב;
תוספתא נכרות פ"ה
ה"א]; (ד) חולין פ"ג;
(ה) [פ"ח ה"א]; (ו) [עירובין
מ"ג]; (ז) [סנהדרין פ"ו];
(ח) [קדושין נ"ג]; (ט) [נש"ע
תוס' נכרות נב: ד"ה נהגו
ותוס' ר"ה טו: ד"ה וכן].

הגהות הב"ח

(א) גמרא דהכי עבדינן
דקפח מימינו: (ב) רש"י
ד"ה אכסא קמא כשמתחיל
לשומע ה"ד והשאר
נמחק: (ג) ד"ה לא הו
ידעימו אי משקו לטו תו
נמר כסא קמא אי לא
ובי ברבינו אקמא לא
היה דעתיבוי אכסא
אחרינא וה"ל כל כוס
כחלת סעודה ומשם
הכי בעיתו למיילך וכו':
(ד) רש"י ד"ה וכה
אמר וכו' הקידוש עושה
וממתיק הגדלה ומברכת
(ה) ד"ה קני"ה וכו' כרב
גמ"ה אלו רואה וכו'
ה"ה כ"ל ומתעב ומתע
ותעב על נמחק: (ו) ד"ה
והלכתא וכו' דבי מצדלי

מוסף רש"י

נר ומזון בשמים
והבדלה. מי שאין לו
אלא כוס אחד מנואף
שבת, מניחו עד לאחר
המזון וסדרו עליו נר
ומזון ובשמים והבדלה
(ברכות נב).

מוסף תוספות

א. והוא לסדר דבריהם
זה אחר זה. מוס' ה"א"ש.
ב. [ולא חשש לסדרן
כאותר סדר של הקדמת
דרות. מוס' ר"פ.
ג. [נתסחם משנה הוי
מאור ואח"כ בשמים, והא
ר' יוחנן הוא דאמר הלכה
כסתם משנה. שם.
ד. וא"כ לא הוי סתמא.
ה. [ומשמע קצת
דלכתחילה עבדי הכי
מדרבך רבא אבשמים
ברישא והדר אמאור. מוס'
ר"ה טו: 1. כי שמא
ישתווה כולם קודם שיגיע
לידם. מוס' ה"א"ש.
ו. אע"ג דברכה אחת
מעין שלש פוטרין. מוס'
ר"פ.

הכי גרסינן שאמר משום רבי יהושע בן חנניה נהי"ק: ה"ג משל דרבי יהושע כו': והלכתא כרבא. דקידושא והדר אבדלתא דכי מצדלי כרישא מיחוי עליה קדושת שבת כמשאוי: נר ומזון בשמים והבדלה. היכא דאין לו אלא כוס א': על המזון שהוא כסחלה. כיון דגמר סעודתו כהוא ארזיב כרישא ואין מעבירים על המנוח: אכסא קמא. כשמתחיל לשתות (א) על המזון שבתחלה: והדר כריב. כפיה"ג אכסא דכרכת המזון כמו שאנו עושין בכל סעודה וסעודה ובשאר סעודות עסקינן ללא כנואף שבת: לא הוי ידעימו אי משקו לכו (א) בטר כסא קמא אי לא ומשום הכי בעיתו למיילך וכו': ומשום הכי בעיתו למיילך וכו': קאי

רשב"ם

ורבא אמר יהנ"ק. סבירא ליה כרב דמשוי מאור בין קידוש להבדלה שאין נכון בעיניו של רבא לסמוך הבדלה לקידוש שזה מכחיש כמו של זה קודש קל וסבירא ליה כשמואל דהבדלה קודם לקידוש ומיהו יין כראש כולן דתדיר קודם והכי נמי כנכרות ירושלמי (י"ט שחל להיות צמז"ש רבי יוחנן אמר יקני"ה ר' חנינא אמר ינה"ק וכו' אמר יהנ"ק ומיילך לקראת אפרוכים מאי הוי עלה אב"י אמר יקונה"ה ורבא אמר יקנה"ז והילכתא כרבא (ב) רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא אייתו לקמייהו מאור ובשמים בריך רבא אבשמים ברישא והדר אמאור א"ל והא בין ב"ש ובין בית הילל מאור ברישא והדר אבשמים ומאי היא דתנן בית שמאי אומרים נר ומזון בשמים והבדלה ובית הילל אומרים נר ומזון בשמים והבדלה עני רבא בתריה ואמר זו דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הילל על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה שהיא בסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים ב"ש אומרים מאור ואח"כ בשמים ובית הילל אומרים בשמים ואח"כ מאור ואמר רבי יוחנן נהגו העם כבית הילל ואליבא דר' יהודה: רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא חזיה דבריך בורא פרי הגפן אכסא קמא והדר בריך אכסא דברכתא ואישתי א"ל למה לך כולי האי הא בריך לן מר חדא זימנא אמר ליה כי הוינן בי ריש גלותא הכי עבדינן אמר ליה תינח בי ריש גלותא דהכי עביד (ג) דספק מייתי לן ספק לא מייתי לן הכא הא מנח כסא קמן ודעתן עילויה אמר ליה אנא עבדי בתלמידי דרב (ד) דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הווי יתבי בסעודתא קאי

רבה אמר יהנ"ק וכו' אמר קני"ה. רש"ס מהפך הגירסא משום דרב ושמואל וכו' חכמים (א) היו ואין לך להפך משום זה דגמ' נקט כל אותם שאומרים יין תחלה יקני"ה ינה"ק ואח"כ אותם שאומרים קידוש כרישא קני"ה ואח"כ נר תחלה נקי"ה ינה"ק ומיהו צירושל' משמע כפירוש רש"ס: קני"ה. פירש רש"ס דרואה לסמוך יין להבדלה משום דמקדשין על הפת ואין מצדלין על הפת ולפי מה שפירש ר"ת לקמן (ד' קו: גז"ה מקדש) דאין מקדשין על הפת יש לפרש שאם ה' מרחיק יין מן הבדלה יאמרו שאינו צא אלא בשביל קידוש שהוא לכבוד יו"ט: והילכתא כרבא. משום [אין] אמוראין אנטרין לפסוק כרבא ולא משום אב"י דקיי"ל (ה) ד"ק (ד' עג.) זכולו גמרא כרבא לגבי אב"י בר מיע"ל ק"ס:

ואמר רבי יוחנן נהגו העם בבית ה"ה. והשתא חולק רבי יוחנן אסתם משנה (ג) ואיכא למימר שכלשון יחיד היו שונה אותה והיא שונה גם דברי רבי מאיר דהדי"ה והאי נהגו לא הוי כהאי נהגו דפרק בתרא דתענית (ד' טו:) דמפרש דאורוי לא מורינן ואי עבדי לא מחיין צדיקין (ה) :

ברוך אכסא קמא. של קידוש ואכסא דכרכתא של צמז"ז והא דתנן צילד מצרכין (נכרות ד' עג.) צריך על היין שלפני המזון פטר יין שלאחר המזון היינו לאחר הסעודה וקודם כרכת המזון שהיו רגילי לשתות יין אחר הסעודה קודם כרכת המזון: לא הוי ידעימו אי משקו. פרש"ס כי צרכיתו אכסא קמא לא ידעימו אי יבדו לכו כסא אחרינא והוה כל חד כחלת סעודה ולפירושו משמע שהיו מצרכין נמי מוך הסעודה וקשה דהא משמע שהיו עושים צי ריש גלותא כרבא דכריך אכסא קמא ואכסא דכרכתא ולא על כל כסא וזהו דוחק לומר שלא היו שומים צדי ריש גלותא יין צמז"ע הסעודה לכן נראה לפרש שלא היו מצרכין מוך הסעודה כי היו יודעים שיתנו להם יין כל כרכן אבל צמז"ז לא היה כוס כי אם למצרכן והיו מסתפקים אם יגיע להם לשתות ממנו:

אנא עבדי בתלמידי דרב. פירש רש"ס אף על גב דשמעינן מהכא דכרכת המזון אפסוקי סעודתא הוא מכל מקום לא צעי לצרכי אחר יין שצמז"ע מקמי דליכריך כרכת המזון לפי שכרכת המזון פוטרתו דהשתא ככרכת אחת מעין שלש סגי כל שכן בשלש כרכות והכי איתא בה"ג ומיהו אין זה ק"ו דהא פסקינן בכרכות (ד' ע"א:) דברים הבאים שלא מחמת הסעודה אחר הסעודה פ"י וקודם כרכת המזון טעונין כרכה לפנייהם ולאחרייהם וכן תאנים וענבים בתוך הסעודה לרב ששת ולא מיפטרו בג' כרכות דבהמ"ז ורש"י פירש שצמז"ע דכריך לצרכן אחריו כמו תאנים וענבים לרב ששת ואין נראה דהא מסקינן התם אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונין כרכה לפנייהם ולא לאחרייהם אחר הסעודה טעונין צין לפנייהם צין לאחרייהם והיינו דלא כרב ששת ואע"ג דרש"י פירש התם לאחר הסעודה כלומר דברים

גורמת לומר זמן ורבא ס"ל מה מנינו ככ"מ זמן לבסוף הכא נמי זמן לבסוף וטעמו של דבר דזמן אומר אפילו בשוק ויעיקרו אינו על הכוס הלכך אומר לבסוף: והלכתא כרבא. דאמר יקנה"ז דקידושא והדר הבדלה וכו' מצדלי כרישא מיחוי דהוי עליה קדושת שבת כמשוי: רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא. צמז"ע שבת של חול: צריך אבשמים כרישא. כמנהג שלנו: א"ל. רב הונא לרבא לאחר שגמר הבדלה והא צין צ"ש כו': ולא פליגי לא גרסינן: נר ומזון בשמים והבדלה. היכא דאין לו אלא כוס אחד: זו דברי ר"מ. דהכי הווי מני לפלוגתייהו דצ"ש וצ"ה דקמס ממני ר"מ"ו: על המזון שהוא כסחלה. דכיון דגמר סעודתו כהוא מחייב כרישא ואין מעבירין על המנוח ואמר רבי יוחנן נהגו כו': רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא. שבת הוה כדאמרינן לקמיה [ע"ג] כי מטא לאבדוליו כו' אלמא דמעיקרא סעודת שבת ציוס היו אולכין: אכסא דכרכתא. כרכת המזון צריך עליו לבסוף כפיה"ג כמו שאנו עושין: לא הוי ידעימו אי משקו לכו מו בטר כסא קמא אי לא וכו' צרכיתו אכסא לא הוה דעתיבוי אכסא אחרינא והוה ליה כל חד כחלת סעודה ומשום הכי בעיתו למיילך וכו':

קאי

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

יה א מ"י פ"ד מהל'
כרמית הלכה מ סג
עשין כי טו"ש א"י ח' ס'
קעט סע"ף א וכו' ח' ס'
סמיו הס ס' ח':
י"ב ב מ"י ט"ס פ"ד הל'
י"ב ופ"ו הל' ט"ו סג
ט"ס טו"ש א"י ח' קע"ד
סע"ף ה וס' ק"ל סע"ף ה
וי' אלפ"ט וכו' ח' ס'
ונגרות פ"ו דף ל'
והל"ש ס' ל':
ב ג מ"י כ"ט מהלכות
שנת הלכה כ' סג
עשין ט"ו טו"ש א"י ח' ס'
ל"ח סע"ף ב':
כ"א ד מ"י ט"ס פ"ד ג
[טור א"י סמין
למט:]

(א) לעיל ת, ט, בס"א:
דברכתא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר אמר אמר
מנ"ך אלא: (ב) רש"י
ד"ה ה' ל' ונברך וכו'
ואמרו ה' ל' נמי: (ג)
(א) ד"ה י"ו דאמרתו
ה' ל' ונברך: (ד) וכו'
ד"ה אלא וכו' י"ח כ"י
נמי יפטריה:

מוסף רש"י

קאי עלייהו. משמש
כפועלה היה (וחלו' ט"ח).
הב ל' ונברך. מנו
סוף לברכת המזון וכו'
ומנלו ואמרו מו"ג לשמות
(ט"ח). כיון דאמרתו הב
ל' ונברך. גלא דעמיה
דגמ' סעודתא ואסור
לשמות עד שיכרז לפני,
עלון מלמדת לסעודה
לשונה (ט"ח).

מוסף תוספות

- א. דין בא לשרות
- ב. האכילה דא"י לאכילה
- בלי שתייה. טוס' הר"ש
- לקמן ד"ה פ' רש"י.
- ג. י"ד חובות בשתייה
- ל' ונברך. גלא דעמיה
- ד. ר"י דהו"ס חובות אינו
- מצריך ברכה אחרונה. ט"ס.
- ז. והא כבר בריך בכוס
- ראשון. שפני ההגדה.
- ח. דסול
- ראשון. ט"ו. ג"ל. הא
- היי ברכה ראשונה בלא
- טעימה וק"ל המברך
- צריך שישתטם. טוס' ^ה
- הלא'.

דברים הרגילים לצא אחר הסעודה כגון תאנים וענבים אפי' באים
בתוך הסעודה לרבי' ברכה לפנייהם ולאחרייהם אין נראה פירוש זה
כדמפרש ס' ועוד ללא דמי לתאנים וענבים דין חשיב צא מחמת
הסעודה^א ולא לרין לברך אחריו לכולי עלמא ואע"ג דאמר התם שאלו
את בן זומא מפני מה אמרו דברים
הבאין מחמת הסעודה בתוך הסעוד'
אין טעון ברכה לא לפנייהם ולא
לאחרייהם מפני שפת פוטרתן אי הכי
יין (י) נפטרין שפת פירוש ואנן תנן
הביאו להם יין מוך המזון כל אחד
מזכך לעלמא ומשני שאני יין הואיל
וקוצע ברכה שלפניו אכל לענין ברכה
אלא בברכה שלפניו אכל לענין ברכה
שלאחריו לא אשכחן דחשיב ואין
מונהג לברך אחר היין בתוך הסעודה
ואפילו יין דלאחר הסעודה נראה
שאין לרין לברך אחריו דלעולם משום
מחמת הסעודה והא דקאמר דברים
הבאים אחר הסעודה לרבי' ברכה
לפניהם ואחרייהם היינו מוך מיון ומיהו
אלו אין אלו מסלקין ידיו מפת עד
ברכת המזון והכל קרוי מוך הסעודה
ואין שום דבר טעון ברכה אחריו
דברכת המזון פוטר וציימי ההכמנים
היו מסיחין מן הפת בעקירת שלחן
קודם ברכת המזון ולא היו רגילין
לשתות יין ולאכול פירות:

רבינו הגאון

הוא קאי עלייהו רב רבא
סבא, אמרו ליה שותף
כסא הב ונברך, הדור
אמרו ליה הב ל' ונבתי,
אמר ליה הכי אמר רב כיון
דאמרתו הב ונברך איתסר
לכו למשתי. אמיר ומר
וזטרא רב אשי הו' יתבי
כטעורתא, קאי עלייהו רב
אחא בריה דרבא, אמיר
ברוך אכל כוס וכו' דהוה
שתי, מר וזטרא בריך בורא
פרי הגפן אכסא קמא
ואכסא דברכתא. רב אשי
ברוך אכסו ראשון בליב.
אמר ליה רב אחא אנן
כמאן נעבדי, אמיר אמר
אנא נמלך אנא. כלומר,
כיון שאני שותה הכוס
אני מסיים בדעתי שלא
לשתות כוס אחר וכבר
פסקתן השתייה ואסור
לשתות, וכשמצריך אותי
אחר כך לשתות כאלו אני
מתחיל, לפיכך אני כיון
לברך בתחלה. מר וזטרא
אמר אנא עבדי כתלמיד
דרב כיון דאמריי הב ונברך
איתסרו למשתי. רב אשי
אמר ליה הילכתא כתלמיד
דרב, דלא הברכה מפסקת
וכל שכן אם אמר הב
ונברך, דהא יום טוב אחר
שבת ואמר רב יקני'ה,
פי' כיון שברך בורא
פרי הגפן בתחלה אצ"פ
שפסקי וברך קידוש ונ'
וגם הבריל, שותה בלא
ברכת היין פעם אחרונה,
ש"מ כי הברכה (דרב)
[לרב] אינה מפסקת, והא
דתלמידיו אינה. והיונין
דלא רב אשי ואמיר
ולא היא, בברכת המזון
שהוא כוס (אחר) [אחר]
זולתי הכוס שברך עליו
בורא פרי הגפן, עקר
דעתיה משתייה וצריך
ברכה אחרת, אבל יקני'ה
שהן כולן בכוס אחד לא
עקר דעתיה משתייה, וכלתו
בברכה אחת איתכתי דמו.
וקיימא ל' כומר וזטרו,
כי מטא לאבדולי, קם
שמעיה ואדליק אבוקה
משורגא, אמר ליה האמר
ר' יוחנן אבוקה להבילה
מצוה מן המובחר. פתח
ואמר המבדיל בין קדש
לחול ובין אור לחשך
ובין ישראל לגוי ובין
יום השביעי לשת ימי
המעשה, ואיסקנא הא
דעבר כו' אלעזר דאמר
הפוחת לא יפחות משלש
והמוסיף לא יוסיף על
שבו.

קאי עלייהו. משמש עלייהו: ה' (ו) וניברך. ברכת המזון והדר
אמליכו ואמרו ה' בריש' ונישתי: כיון דאמרתו ה' (ו) וניברך. ברכת
המזון אסחיתו דעתייכו משתיה ואסור למישתי עד לאחר ברכת
המזון. אלאמא ברכת המזון אסוחיה דעתא הוא וצריך לחזור ולברך:
ואמר רב יקני'ה. ולא צעוי לברוכי
ברכת היין תרי זימני חדא אקידוש
וחדא להדלה ויהי' לתרי כסי
דקידוש היום וברכת המזון: כי
מעט. רבא לאבדולי זמנאלי שבת.
ולעיל קאי אלא אגב גררא איתייניהו
להנך תרתי עובדי ועודא ראשונה
בשבת הוי': קא מפלי נורא צערא.
מדליק אבוקה צנר: א"ל רב
יעקב בר אבא למה ליה למר כולי
האי הא איכא שרגא: אדעתיה
דנפשיה. כלומר מעלמא אשר לא
צויתיו: על צעע. מפרש ליה לקמיה [קד:].
והא רש"י^ב
קאי עלייהו. משמש עליהן. והוא עומד
עליהם (בראשית יח) מתרגמין והוא
משמש: אסור לנו למישתי. אלאמא
ברכת המזון אסוחיה דעתא הוא וצריך
לחזור ולברך לאחר ברכת המזון והכי
נהגינן. ואע"ג דשמעי' מהכא דברכת
המזון אפסקוי סעודתא הוא לא צעוי
ברוכי על היין לאחריו מיקמי דנברך
ברכת המזון לפי שברכת המזון פוטרמו
דשעתא אחת מעין שלש סגי ליה כ"ש
שלש ברכות עלמא ונהלכות גדולות נמי
כתב דלא צעוי לברוכי ברכת היין
לאחריו עד לאחר ברכת המזון: הו'
יפני בסעודתא. דחול: על כל כסא
וכסא. על כל פעם שהיה שותה בתוך
המזון: ואכסא דנפשיה^א. ברכת המזון.
סגיטא ליה כרצא דברך נמי לעיל [נע"ה]
אכסא קמא אכסא דברכתא: נמלך
אני. כדוס שני נמלכתי לשמות שכבר
הו' לי היסק הדעת מששתימי כוס
ראשון וכן כל פעם ופעם ששתימי נמלכתי: כפלמדי דרב. כי ההוא
עובדא לעיל [שם] דליף רבא מיניה דמיבעי לברוכי אכסא דברכתא
אע"פ שכבר בריך איין שבחוך המזון: לים הלבסא כפלמדי דרב.
כלומר כעובדא דתלמידיו דרב לעיל דברכת המזון לאו אסוחיה דעתא
הוא ואע"ג דאמר רב וניברך שרי למישתי. ואפילו הכי לית הילכתא
כרב אשי דקמו ליה רבא ומר וזטרא כחד שיטתא וצריך לחזור ולברך
על היין של ברכת המזון צפה"ג כמנהג שלנו וכיון דאמר רב וניברך
אסור למישתי עד לאחר ברכת המזון ועוד מדקא מייטי רב אשי
סייעתא ממילתיה דרב להקשות על תלמידיו דרב להכמין מדברי רב
רבן וקא מהדר גמרא ולא היא מכלל דליה הילכתא כרב אשי: ואמר
רב יקני'ה. ולא צעוי לברוכי ברכת צפה"ג תרי זימני חד אקידוש וחד
האבדלה והוא הדין לתרי כסי דקידוש היום וברכת המזון וקשיא לרב
ייצא סבא דאמר ליה הכי אמר רב ה' וניברך אסור לכו למישתי דא"י
קשיא דרב ארז: ה' ג' וניברך ל' עקר דעתיה ממישתימי שעדיין
לא שתייה וכל דעתו לשמות. וי"ל דלא גרסי' כולהו חדא ברכתא אריכתא
נינהו שריצוי לשון שלא לצורך הוא שכבר פירש טעמו יפה משום
דלא עקר דעתו ממישתימי שעדיין לא שתייה וכל דעתו לשמות: כי
מעט רבא לאבדולי. לעיל [שם] קאי איהא דרב יעקב בר אבא איקלע לבי
רבא והוא עובדא בסעודת שבת אוקיימנא לעיל משום הא מילתא
דהכא דמשמע למואל' שבת אסחית רבא לברך ברכת הבדלה ואגב
גררא איתיה להא עובדא דאמימר ומר וזטרא אית ליה דרבא רב
אשי לית ליה. וליכא לפרושי אההוא עובדא קמא דרב הונא בר יהודה
איקלע לבי רבא איתיה לקמיהו כסא דאבדלמא וצריך מאור ובשמים [שם]
דלא שייך למימר כי מטא לאבדולי קם שמעיה וכו' והרי כבר אמרנו
שהיה מצדיל וצריך כבר אבשמים ואמאור ועוד הא דרב יעקב בר
אבא אמאי מפקי' צינתים: קם שמעיה. דרבא אדליק אבוקה
צערא: א"ל רבי יעקב בר אבא לרבא לאחר שהצדיל למה ליה
למר דעביד כולי האי הא איכא שרגא: מדעתיה דנפשיה. מעלמא אשר לא
מהדר לרב יעקב בר אבא: ה"ג המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך וז' היא הבדלתו כו'. ולא היה אומר יותר: על צעע. מפרשין לקמיה [קד:].
והא

ברוך אבא

הוא דעבד לגרמיה שהוציא^ב אע"פ שלא אכל כוית דגן:
ברוך אבא ובסא. אחריו לא היה מברך דברכת המזון פוטר
והא דשינוי מקום לרין לברך היינו דוקא לפניו ולא לאחריו
כדפרי' לעיל^א: רב אשי בריך אכסא קמא ותו לא בריך. אע"ג
דברכת המזון טעונה כוס לא היה מברך וצירושלמי נמי קאמר דאם
התחיל המזון צע"ש מצעוד יום אין לרין בריך בריך צפה"ג משמע
דכל דבר מזוה הטעון כוס א"ל לברך צפה"ג היכא דלא הו' הפסק
ואי"ת א"י אמאי מצרכין כדוס שני שאחר הגדה צפה"ג אפילו תהא
הגדה טעונה כוס אין לרין לברך דלא הו' הפסק כדאמר הכא וי"ל
דהגדה והלילה נמי הו' הפסק ואע"ג דבין ראשון לשני אס' רח"ל לשמות
ישתה מכיון דהתחיל אשר גאלנו אסור לשמות והו' כמו ברכת המזון
דמסקינן הכא לרין לברך ומ"מ חשיב קידוש במקום סעודה דלענין
זה לא חשיבא הגדה הפסק ולמאי דפרישתי דהוה הגדה הפסק
לרין לברך אחר ירקות^א בורא נפשות וגם נראה לברך אחר כל
ארבע כוסות על הגפן מוך מכוס שני הסמוך לסעודה וגם אחר ז'
כוסות של אירוסין ושוואין נראה לרין לברך אחר כל אחד על הגפן:
וקאמר רב יקני'ה. פי' צקוטטרס דדייק מדלל מלריך לברך
תרי זימני צפה"ג חד אקידוש וחד האבדלה אלאמא לא
הו' קידוש הפסק והוא הדין נמי ברכת המזון וקשה דליף יברך
פעמים צפה"ג על כוס א' וזה לא מציינו^א ונראה דדייק מדלל תיקנו
יין לצסוף ש"מ דלא הו' הפסק הוא הדין נמי ברכת המזון:
ולא היא בוי'. והכי מסקינן דמברכין אכסא דברכתא וקשה
דאמרין ציכוי' הס' (חולין דף פ.ו.) דכוס של ברכה אתה
שותה או מ' והוצים אתה נוטל והשתה האיכא ג' והוצים צביל ברכת
בורא פרי הגפן וי"ל דהתם לא נקט ג' משום רב אשי דלא
ברך אכסא דברכתא ועוד פעמים מצרכין ברכת המזון בלא כוס:
ומר

למר דעביד

למר דעביד כולי האי הא איכא שרגא: מדעתיה דנפשיה. מעלמא אשר לא
מהדר לרב יעקב בר אבא: ה"ג המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך וז' היא הבדלתו כו'. ולא היה אומר יותר: על צעע. מפרשין לקמיה [קד:].
והא

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קד.

עין משפט נר מצוה

א נמי פכ"ט מהל' שבת
ה' י' טו"ט ע' א"ח סי'
תל' סעי' א':
ב ב מ"י פכ"ט מהל'
שבת הל' ג טור א"ח
סי' רל"ט:

רבינו הגנאל

ואקשינן והא מר ארבעה
הוא דאמר וליתנהו לא
תלת ולא שבע, ואמר
לוהו תלת קאמינא אבל
בין יום השביעי לשבת
ימי המעשה מעין חתימתה
היא, דאמר שמואל כל
הברכות צריך לומר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן.
וקיי"ל כותיה פומבדיתאי
אמרי מעין פתיחתן סמוך
לחתימתן, איכא בינייהו
יום טוב שחל להיות אחר
שבת, דחתימתן בין קדש
לקדש, מאן דאמר מעין
חתימתן סמוך לחתימתן,
שבת לקדושת יום טוב
הבדלה, מאן דאמר מעין
פתיחתן סמוך לחתימתן
לא צריך, אמר רבי יוחנן,
בגן של קדושים אומרינן
הבדלה אחת, ומאי אינון
ר' מנחם בר סימאי,
ואמאי קרו ליה בגן
של קדושים, דלא אתתל
מימיו בצורתא דווא.
הגו העם לומר שלש
הבדלות, הגניזה אומרה
אחת, ולית הלכתא כותיה.
המבדיל צריך שיאמר מעין
הבדלות שבתורה.

ומר לא תלת אמר ולא שבע אמר. ומסתמא או ג' או ו' תיקנו כנגד שום דבר שלא לפחות או להוסיף כדאמר בהתלכת (מנחות 77 ע"ב). לא יפחות מו' כנגד ו' רקיעים והמוסיף לא יוסיף על י"ג כנגד ו' רקיעים וששה אווירים: **מאי** בינייהו. לרוב הזכרות הפתיחה והחתימה מענין אחד:

בעי' למימר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלה. שאל ר' אפרים את ר"ת למה נהגו העולם להוסיף ולומר ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך^ב דאין זה לא מעין פתיחה ולא מעין חתימה והשיב לו ר"ת משום חובת היום האריכו כדי לומר פעם אחת מעין ו' הבדלות. בין קודש לחול אחר. בין אור לחשך ג'. בין ישראל לעמים ג'. בין יום השביעי לששת ימי המעשה ד'. בין קדושת שבת לקדושת י"ט הבדלת. פירוש שז"ט שרי מדי דלכולל נפש. ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת היינו חולו של מועד דשרי דבר האבוד ובשבת אסור. זה חלוק שבת מ"ט והיא הבדלה אחת הרי ה' הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך שתי הבדלות בין הכניס ליום וישראלים ו' והיו מעין חתימה דבין קדש לקדש:

מיתרבי אומרים הבדלות ב'. הוה מני לאתויי מרבי יהודה הנשיא דלעיל אלא דניחא ליה למיפוך מצרייתא:

דלא מסתבא בצורתא דווא. ארצי מנחם קאי^א דלמר במועד קטן בפרק בתרא (דף כה:) כי קא ניחא נפשיה דר' מנחם בר רבי סימאי אישתמו כל זילמניא והוו למיתלליא פירוש חלקים בלא זורה^ב ותולה קדושתו בצדו שגם אצו היה קדוש^ג: **בין** יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימה היא. ה"ע הוה מני למיפוך הא לא כתיבא והא דלא קמיני לה לבסוף פירש רש"ס דשגחה אחר ג' הבדלות דכשאינו אומר רק ג' הבדלות היא סמוך לחתימה ואם תאמר לר' יוסי ברבי יהודה ולר' דחממי מקדש ישראל הכי היא מעין חתימה אדרבה הכניס וליום וישראלים הוה טפי מעין חתימה ויש לומר דבין יום השביעי לששת ימי המעשה הוה שפיר מעין חתימה^ד שקדשנו הקב"ה במזמתי ונתן לנו את השבת אבל הכניס ליום וישראלים לא הזכיר ישראל אלא להקל שקלים בקדושתן מכהניס וליום ולא הוה מעין חתימה: ולית

והא מר לא שלש אמר. כולן ארבע: מעין חתימה. ולא ממנינא הוא: ה"ג י"ט שחל להיות אחר השבת. דבעי למתחם המבדיל בין קודש לקדוש: ה"ג מ"ד מעין חתימתן סמוך לחתימתן צעי למימר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב כו': האמרום בטורה. כמו

הנך דלקמן: סדר הבדלות. היינו שבע הבדלות ואף על גב דאיכא תמני בין [יום] השביעי לא קא חשיב דמעין חתימה: וחוסס **בסדר בראשית.** ברוך סודר בראשית. וכולהו הנך כתיבי ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטור (ויקרא י) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך (בראשית 6) ויבדל בין המים (ט): **ובין הכניס ליום כו'.** מפרש להו לקמן. אבל הבדלה דשבת לא כתיב דמעין חתימה קא חשיב ליה לקמן ולאו ממנינא: **מעין חתימה היא.** דקאמר וחוסס בסדר בראשית והוא ליה בין יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימה וצ"ל להו משבט: המבדיל

רש"ב

והא מר לא שלש אמר ולא שבע אמר. דלרבעה אמר ומה ראת אס לתפוש את המועד דיין בג' וחס לרבות באת היה לך לומר כל שבע איברא. צלמח: מעין חתימה. סוף ולאו ממנינא הוא: חתימה. סוף הזכרה חותם בצרוך: פתיחתן. התחלתן: ומאי בינייהו. דהא צרכת הבדלה מעין פתיחתן ומעין חתימתן איכא וכן רוב זכרות: **יום טוב שחל להיות אחר השבת.** דבעי למתחם בין קודש לקדוש: הכי גרסי' מאן דאמר מעין חתימתן סמוך לחתימתן צעי למימר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב שבע הבדלות. והכי עבדינן לאפוקי נפשין מפלוגתא: אבל לא צמולאי יום טוב לשבת. דלפרכוס יולא והמלך נכנס אין דרך ללוות האפרכוס שהכל נמשכן אחר המלך: הרגיל שבקי צהן: **אומר אתם.** קשיא לר' אלעזר דלמר לא לפחות משלש: הכי גרסינן פנאי היא דאמר רבי יוחנן צנן של קדושים כו'. והיינו תנאי צנן של קדושים שהוא תנא: ונהגו העם. תנאים שהיו צימיו נחלקו עליו ועושינן העם על פיהן הרי תנא אחר: ר' מנחם בר רבי סימאי. ואמרינן במסכת ע"ג פרק ר' שמעאל (דף ג.) אמאי קרי ליה צנן של קדושים משום דלא אסתכל בצורתא דווא: ולום הלכסא כווסיה. גמרא קאמר ליה: האמרום בטורה. כגון הנך דלקמן: סדר הבדלות. היינו שבע הבדלות אע"ג דאיכא שמונה בין יום השביעי לששת ימי המעשה לא חשיב דמעין חתימה היא: ו **וחוסס בסדר בראשית.** ברוך סודר בראשית שבמזמתי שבת התחיל הקב"ה

(א) [מסופת דברכות פ"ה הל"ב, (ג) ע"ז דף ג, (א) ולפי הרש"ב לא היה הירסא הן ואמאי וכו' עד דוחא, (ד) ז"ל אחר ד"ה בין הכניס, (ה) ויקרא י, (ו) נבאשית א, (ז) [שם], (ח) [לקדש כ"ל, (ט) ועי' תוספות ע"ז ד"ה ה"ג,

תורה אור השלם

1. בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמך לפני ה' לשרתו ולקדש בשמו עד היום הזה.

הגהות הב"ח

(א) נמ' אמרי מעין פתיחתו סמוך לחתימתו כ"ל וכן בכל העמוד: (ב) רש"י ד"ה וזה מר לא שלש אמר סי' דארבע איכא הפס' ומינה כולן נמחק:

מוסף תוספות

א. ואת מאי קשיא, הא לא אמרינן אלא דלא יפחות משלש הוא יותר משלש ועד ז' מצי אמר. וי"ל וגו'. תוס' ר"פ. ב. אחר בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת. חות' ה"ל"ט, ג. ולא על אביו ואמו. מוס' ע"ג. ד. משום דלא אסתכל בצורתא דווא. שם. ה. [ד]ש"ן. שבת בקדושת ישראל. תוס' ה"ל"ט.